

УДК 330.322:339.37:338.24(477)"2022/...

Гринів В. Б.,
vhryniv@gmail.com, ORCID ID: 0009-0004-3721-6574,
здобувач, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

ІНВЕСТИЦІЇ У ТОРГОВЕЛЬНУ ГАЛУЗЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Анотація. У період війни функціонування вітчизняної торговельної галузі значно ускладнилося, чітко означилися тренди зміни внутрішньої організації діяльності торговельних підприємств та вимушеної релокації. Статтю присвячено ролі інвестицій у торговельну галузь як ключового інструмента післявоєнного відновлення економіки України. Відбудова економіки потребує швидкої активізації внутрішньої і зовнішньої торгівлі як каталізатора економічного зростання. Саме залучення інвестицій у галузь виступає передумовою для модернізації торговельної інфраструктури і скорішої цифровізації торговельних бізнес-процесів, що зумовлює актуальність представленого дослідження. Проаналізовано сучасний стан галузі в умовах воєнних втрат. Обґрунтовано, що функціонування вітчизняної торговельної галузі значно ускладнилося, чітко означилися тренди зміни внутрішньої організації діяльності торговельних підприємств та вимушеної релокації. Виявлено скорочення кількості суб'єктів господарювання, зниження обсягів реалізації продукції та руйнування інфраструктури. Висвітлено стратегічні пріоритети розвитку торгівлі у післявоєнний період, зосереджені на модернізації логістичних систем, цифровізації торговельних процесів та інтеграції у міжнародні ринки. Відстежено загальнодержавні проблеми інвестування, пов'язані з високими ризиками, дефіцитом внутрішніх фінансових ресурсів та необхідністю інституційних гарантій для приватних інвесторів. Запропоновано механізм інвестування у відновлення галузі торгівлі, що передбачає поєднання державної підтримки, міжнародної фінансової допомоги та залучення приватного капіталу. Зроблено висновок, планування післявоєнного відновлення галузі торгівлі має ґрунтуватися на адекватних механізмах інвестування, що забезпечить належну результативність подолання наслідків війни і довгострокову стійкість національної економіки України. Подальші наукові розвідки мають охопити питання забезпечення ефективної реалізації інвестиційних проєктів, спрямованих на розвиток цифрового ритейлу, зростання енергоефективності торговельного обслуговування та інтеграції України у глобальні ланцюги постачання.

Ключові слова: інвестування, галузь торгівлі, післявоєнне відновлення економіки, міжнародна фінансова допомога, ринок.

Hryniv V. B.,
vhryniv@gmail.com, ORCID ID: 0009-0004-3721-6574,
Postgraduate, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

INVESTMENTS IN THE TRADE INDUSTRY AS A TOOL FOR POST-WAR ECONOMY RECOVERY OF UKRAINE

Abstract. During the war, the functioning of the domestic trade industry became significantly more complicated, and trends of changes in the internal organization of trade enterprises and forced relocation became clearly evident. The article is devoted to the role of investment in the trade sector as a key tool for the post-war recovery of the Ukrainian economy. Rebuilding the economy requires rapid activation of domestic and foreign trade as a catalyst for economic growth. It is precisely attracting investment to the sector that is a prerequisite for the modernization of trade infrastructure and the rapid digitalization of trade business processes, which determines the relevance of the presented study. The current state of the industry in the conditions of war losses is analyzed. It is substantiated that the functioning of the domestic trade sector has become significantly more complicated, and trends in changing the internal organization of trade enterprises and forced relocation have been clearly identified. A reduction in the number of business entities, a decrease in product sales volumes, and destruction of infrastructure have been identified. The strategic priorities for the development of trade in the post-war period are highlighted, focused on the modernization of logistics systems, digitalization of trade processes, and integration into international markets. National investment problems associated with high risks, a shortage of domestic financial resources and the need for institutional guarantees for private investors have been tracked. An investment mechanism for the restoration of the trade sector has been proposed, which involves a combination of state support, international financial assistance and private capital attraction. It was concluded that planning for the post-war recovery of the trade sector should be based on adequate investment mechanisms, which will ensure the proper effectiveness of overcoming the consequences of the war and the long-term sustainability of the

national economy of Ukraine. Further scientific research should cover the issue of ensuring the effective implementation of investment projects aimed at the development of digital retail, increasing the energy efficiency of trade services and integrating Ukraine into global supply chains.

Keywords: investment, trade sector, post-war economic recovery, international financial assistance, market.

JEL Classification: E22; F14; L81; O19

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2025-83-15>

Постановка проблеми. В умовах війни на суб'єкти торговельної галузі покладається важлива соціально-економічна місія забезпечення основних життєво важливих потреб громадян попри складність організації торговельної діяльності та втрати від повномасштабних бойових дій, тимчасової окупації частини територій та масових терористичних атак росії. Функціонування вітчизняної торговельної галузі значно ускладнилося, чітко означилися тренди зміни внутрішньої організації діяльності торговельних підприємств та вимушеної релокації. Нагальними проблемами торгівлі є ускладнення процесів реалізації та обслуговування покупців через втрати майна, зменшення кількості функціонуючих магазинів, руйнування критичної інфраструктури, логістики, зростання виробничих витрат, зниження доходів населення, скорочення можливостей товарного забезпечення. Водночас в умовах повномасштабної війни зросло усвідомлення важливості соціальної відповідальності торгівлі, етичних засад діяльності, розвитку іміджевої складової у відносинах зі споживачами. Отож, дослідження механізмів і пріоритетів інвестування у галузь торгівлі є своєчасним і актуальним, дозволить краще визначити інструменти стійкого відновлення економіки України, її інтеграції в європейський і світовий економічний простір. Зауважимо, що післявоєнна відбудова економіки потребує швидкої активізації внутрішньої і зовнішньої торгівлі як каталізатора економічного зростання, а залучення інвестицій у галузь виступає передумовою для модернізації торговельної інфраструктури і скорішої цифровізації торговельних бізнес-процесів. Угодою про асоціацію між Україною та ЄС передбачено сприяння розвитку торгівлі та залученню прямих іноземних інвестицій у розвиток галузі [12, гл. 13]. Іноземні та внутрішні інвестиції дозволять відновити порушену війною логістику, забезпечать розширення експортного потенціалу України, сприятимуть розвитку конкурентного ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У довоєнному науковому середовищі концептуальні засади сучасного розвитку торговельної галузі розроблялися доволі активно. Методологічну основу дослідження системи внутрішньої торгівлі запропонував В. Апопій, який визначив її ядро (організаційні елементи) та ресурси, а також впорядковану сукупність господарських, коопераційних та інтеграційних зв'язків між ними [1]. Водночас науковець підкреслював організаційні проблеми управління галуззю, зокрема несформованість державної торговельної політики, недосконалість

інституційного забезпечення розвитку. Аналізуючи вектори розвитку торговельної галузі України, В. Петренко та А. Карнаушенко також зауважують про відсутність стратегії розвитку торгівлі в законодавчій базі, визначаючи даний недолік основним гальмівним чинником для впровадження міжнародних стандартів і тенденцій розвитку [10]. Оскільки описані проблеми так і не були вирішені, вважаємо, що вони можуть стати на заваді процесам післявоєнного відновлення галузі.

Окремо слід виділити наукові доробки, що висвітлюють різні аспекти інвестування в межах галузі торгівлі. Так, Ю. Талах представив дослідження структурних характеристик інвестування в галузі у довоєнний період [11]. Оцінивши інструменти державної політики активізації інвестицій, автор пропонує розробити систему оптимізаційних заходів для вирівнювання дисбалансів воєнного часу, хоча і не презентує антикризові механізми стимулювання інвестиційної активності. Існують дослідження і у сфері проблем залучення іноземних інвестицій в економіку України. Зокрема, О. Нечипорук аналізує сприятливі фактори для залучення іноземних інвесторів та висвітлює інноваційні шляхи міждержавної фінансової підтримки України в умовах війни [8]. Проте видається доволі суперечливим висновок авторки про сприятливість інвестиційного клімату в умовах повномасштабної війни. Слід відзначити, що дослідження з обраної вузькоспеціалізованої проблематики майже відсутні, більшість наукових розвідок стосуються загальноекономічних питань післявоєнної відбудови і лише поодинокі праці опосередковано висвітлюють питання залучення інвестицій у галузь торгівлі.

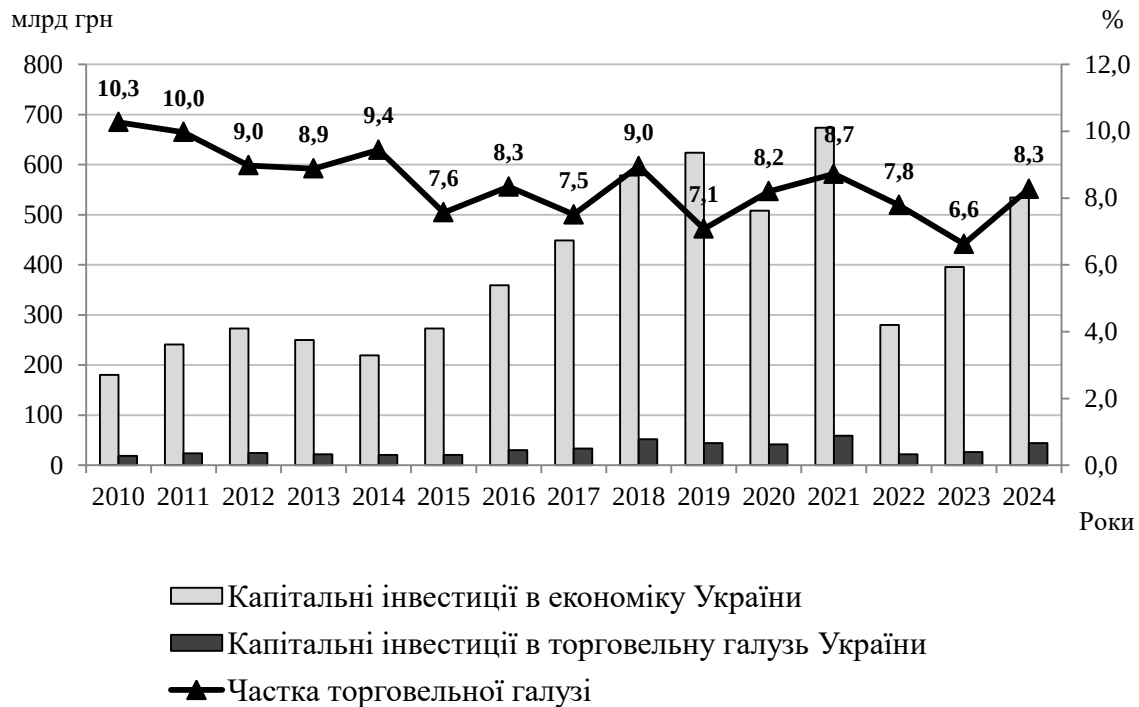
Постановка завдання. Метою статті є аналіз можливостей і перспектив інвестування у галузь торгівлі України в умовах війни та післявоєнного відновлення економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Функціонування суб'єктів господарювання торговельної галузі в Україні характеризується системним впливом таких чинників, як жорсткий конкурентний тиск та зміна споживчої поведінки. Стратегічні пріоритети розвитку торговельної галузі у довоєнний період визначалися загальним спрямуванням соціально-економічної системи у напрямку сталого розвитку євроінтеграції, що зумовлювало зростання інвестиційної активності для забезпечення розвитку та технологічної конкурентоспроможності галузевих суб'єктів господарювання. У довоєнний період на частку торгівлі традиційно припадала значна частка капітальних інвестицій (рис. 1).

Зрозуміло, що війна внесла корективи в стратегічні пріоритети розвитку вітчизняної галузі торгівлі, які насамперед сконцентровано на оптимізації логістичних шляхів, енергостійкості ланцюгів постачання, діджиталізації митних та прикордонних процедур, страхуванні ризиків та стрімкому розвитку цифрових форматів торговельного обслуговування. Разом з тим, хочемо звернути увагу, що і у період післявоєнного відновлення галузі торгівлі стратегічні пріоритети з великою ймовірністю зміняться. Актуалізуються насамперед питання відбудови логістичної інфраструктури (особливо у сфері міжнародної торгівлі), відповідно, постає питання євроінтеграційної

сумісності вітчизняних митних ІТ-систем, приєднання до програм єдиного ринку, глибока цифровізація торгівлі та процеси інвестиційної підтримки розвитку галузі.

Як видно з наведених даних, попри незначне скорочення частки капітальних інвестицій у торговельну галузь, у загальному тренд свідчить про синхронізацію динаміки капіталовкладень і вказує на значну зацікавленість вітчизняних інвесторів у розвитку внутрішньої торгівлі. Отож, можна стверджувати, що в цілому торговельна галузь до війни, використовуючи капітальні інвестиції, розвивалася доволі динамічно (табл. 1).

Примітка: тут і в подальшому статистичні дані наведено без урахування тимчасово окупованих російською федерацією територій та частини територій, на яких ведуться (велися) бойові дії

Рис. 1. Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності у 2010–2024 рр.

Джерело: побудовано автором за даними [2]

Таблиця 1

Показники результативності торговельної галузі у 2014-2023 рр.

Роки	Кількість діючих суб'єктів, тис. од.	Кількість зайнятих працівників, тис. осіб	Обсяг реалізованої продукції, млрд грн	Додана вартість за витратами виробництва, млрд грн	Капітальні інвестиції, млрд грн
2014	988,7	2409,3	1795,7	327,0	20,7
2015	989,1	2202,0	2159,3	322,8	20,7
2016	910,4	2182,3	2628,7	368,0	30,0
2017	837,8	2223,1	3351,2	504,2	33,7
2018	818,2	2355,6	4110,1	582,2	51,8
2019	834,2	2385,3	4345,9	649,3	44,2
2020	826,1	2353,5	4519,5	828,2	41,7
2021	777,4	2337,4	5994,8	1027,5	58,8
2022	661,2	1911,4	4452,1	1272,2	21,8
2023	714,5	1958,7	5771,5	1716,5	26,2

Джерело: сформовано і розраховано автором за даними [2]

Особливої гостроти питання розвитку вітчизняної галузі торгівлі набуло через військову агресію росії. Головне завдання торгівлі як складової системи розподілу економічних благ полягає у забезпеченні життєдіяльності громадян через пропозицію якісних товарів та сервісного обслуговування за прийнятну ціну. В умовах війни ми бачимо значне скорочення у 2022 р. кількості діючих суб'єктів господарювання та кількості зайнятих працівників, що відповідним чином відобразилось і на зниженні обсягів реалізованої продукції. За оцінками KSE, сукупні фінансові втрати галузі сягнули 15 млрд дол. США [4], також порушено логістичні зв'язки, відбулося зростання витрат на транспортування і страхування вантажів, зменшення рівня податкових надходжень від торговельної діяльності. Отож, такі втрати можна вважати критичними для галузі, а відновлення економічної активності потребує системного підходу, а відтак – розробки ефективного механізму інвестування (рис. 2).

Плани післявоєнної відбудови та розвитку економіки України розробляються на рівні центральних органів виконавчої влади, зокрема Кабінет Міністрів України координує розробку політики та через відповідні міністерства формує стратегічні плани. Водночас підґрунтя для такого планування знаходиться у компетенції Міністерства економіки України, яке взаємодіє з Міністерством фінансів щодо бюджетування і фінансування проєктів та співпраці з донорами.

Водночас зауважимо, що торгівля як галузь із найбільшою кількістю суб'єктів господарювання і зайнятих працівників має розглядатись як системоутворюючий елемент планів післявоєнної відбудови. Через неї акумулюється значна частина податкових надходжень, без її повноцінного відновлення неможливо якісно трансформувати промисловість, агропромисловість чи сферу послуг,

адже всі ці галузі потребують ринків збуту. Не менш важливим чинником ми вважаємо вплив галузі на формування інвестиційної привабливості України, адже для іноземних і внутрішніх інвесторів важливо користуватися розвиненою торговельною інфраструктурою, отож відновлення логістичних ланцюгів та інноваційні зрушення в галузі сприятимуть додатковому залученню капіталу для розвитку інших проєктів.

Окреслюючи плани післявоєнної відбудови вітчизняної економіки, вище керівництво України здійснює відповідні інституційні ініціативи, у т.ч. із міжнародними організаціями, Урядом США, ЄС, інших країн G7, міжнародними фінансовими установами. Координація потенційних донорів та інвесторів у напрямі відновлення української економіки має на меті створення і реалізацію реанімаційних планів у різних галузях для забезпечення відсутності дублювання зусиль та ефективного використання обмежених доступних ресурсів. На конференції у Lugano (Швейцарія) в 2022 р. Уряд презентував План Відновлення України, розрахований на 10 років і спрямований на прискорення стійкого економічного зростання. Основними його принципами визначено:

- доступ до ринків ЄС та країн G7, що допоможе українським підприємцям інтегруватися у світові торгові ланцюги;
- отримання статусу кандидата, а згодом повноправне членство в ЄС, що надасть Україні доступ до структурних фондів ЄС;
- побудову економіки на принципах дерегуляції та лібералізації;
- перехід від сировинно-аграрного типу економіки до інноваційно-технологічного типу [17].

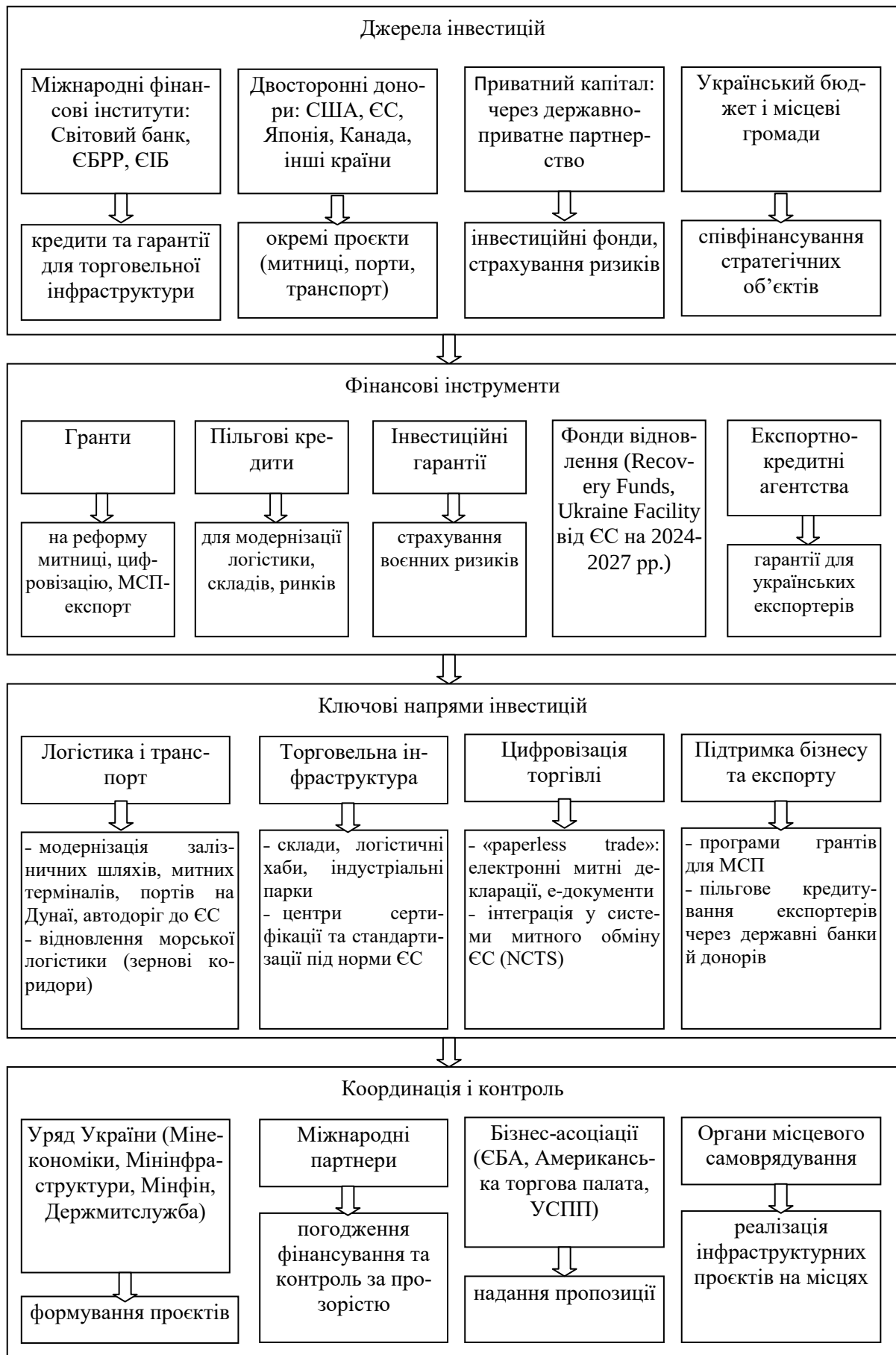

Рис. 2. Механізм інвестування у післявоєнне відновлення галузі торгівлі в Україні

Джерело: сформовано автором

Пізніше український уряд продовжив серію щорічних міжнародних конференцій, де обговорювались оновлення та розширення до Плану Відновлення, адаптації його до поточних викликів і потреб. На всіх конференціях розглядалися не лише загальноекономічні рамки післявоєнного відновлення, але й галузеві пріоритети. Так, у 2023 р. в Лондоні було представлено масштабну програму відбудови, в результаті чого Єврокомісія запропонувала фінансову допомогу в розмірі 50 млрд євро на 2024-2027 рр. для підтримки фінансової стабільності та реформ [9]. Обговорювались також питання залучення приватних інвестицій і розвитку підприємництва в Україні, експортні можливості, шляхи адаптації до ринку ЄС і відновлення логістичних маршрутів.

На наступній конференції у Берліні (2024 р.) Україна закликала міжнародну спільноту підтримати відновлення критичної (зокрема, енергетичної) інфраструктури, оголосивши потребу у майже 500 млрд дол. США [16]. Водночас у бізнес-панелях обговорювались питання стимулювання торгівлі та інвестицій та розвитку МСП як основи відбудови внутрішнього і зовнішнього ринків України.

У 2025 р. подібна конференція відбулась у Римі, сфокусувавшись на чотирьох ключових напрямках: залучення приватного сектору до реконструкції інфраструктури та відбудови економіки; вирішення проблем соціальної інтеграції та розвиток людського капіталу в умовах війни і післявоєнної відбудови; залучення органів місцевої влади та місцевого самоврядування до локальних проєктів відбудови; продовження реформ для розвитку експорту і кращої інтеграції української економіки з умовами Євросоюзу [5]. Увага приділялась і відновленню логістичних ланцюгів, підтримці українських підприємців, було презентовано плани митної та торгової гармонізації з ЄС.

У 2025 р. також відбувся бізнес-форум у Брюсселі ("EU-Ukraine Business Summit"), метою якого стало обговорення питання стимулювання інвестицій у відновлення України, зокрема через реформи, ринки та доступ до фінансів [14].

Зауважимо, що попри повномасштабну війну інтерес іноземних та українських інвесторів до сектору торгівлі залишається доволі високим. Це зумовлено як необхідністю підтримки економічної стабільності в країні, так і прагненням скористатися новими можливостями на ринку. Зокрема, одним із найбільших інвесторів в українську економіку стали турецькі компанії, а обсяг двосторонньої торгівлі між Україною та Туреччиною в 2023 р. досяг рекордного рівня у 8 млрд дол. [15]. Серед інших прикладів інвестування іноземних партнерів у галузь торгівлі можна назвати спільний британо-французький проєкт забезпечення гарантій для торговельного фінансування (Trade Facilitation Programme) вартістю близько 20 млн дол. США, який знижує банківські ризики фінансування імпорту та експорту важливих товарів в умовах війни [13], пакет підтримки приватного сектору в торгівлі від USAID [7], створення Австрією координаційного фонду ризиків вартістю 500 млн євро на 5 років для підтримки експортерів в Україні у воєнних умовах [6]. У 2023-2024 рр. на галузь торгівлі (особливо роздріб) припадало також близько 28% всіх приватних іноземних інвестицій для підтримки української економіки, що дозволило залучити близько 300 млн дол. США [3].

Отримані Україною інвестиції сприяли збереженню та розвитку торговельної інфраструктури, що є критично важливим для забезпечення продовольчої безпеки та стабільності цін, збереження значної кількості робочих місць на ринку праці. Водночас можна стверджувати, що у випадку значної частини іноземних компаній війна створила унікальні можливості для розширення присутності на українському ринку, який раніше був менш доступним через політичні та економічні бар'єри. Активність інвесторів свідчить про довіру до українського ринку, що може сприяти залученню додаткових інвестицій у майбутньому.

Для забезпечення результативності інвестування в проєкти відновлення і розвитку галузі торгівлі доцільно чітко виявляти нагальні проблеми та визначати дієві інструменти для досягнення бажаного результату (табл. 2).

Таблиця 2

Матриця "проблеми – інструменти – результати"

Ідентифікація проблеми	Інструменти вирішення	Метрики результативності
Митні перешкоди для зовнішньої торгівлі	спільні пункти контролю + інтермодальні термінали	час проходження митного оформлення ↓ 30-50%
Зростання ризиків	страхування воєнних ризиків/гарантії	вартість фінансування торговельних контрактів ↓ 2-4 в.п.
Дефіцит капіталу МСП у торгівлі	гранти/пільгові кредити	приріст кількості суб'єктів МСП у галузі торгівлі
Нетехнічні бар'єри	гармонізація стандартів з ЄС	нові товарні групи на інтегрованому ринку

Джерело: сформовано і розраховано автором за даними [2]

Іншим ефективним шляхом досягнення результативності інвестування в галузь торгівлі може стати орієнтація на блоковий (секторальний) моніторинг, метриками якого варто охопити різні аспекти покращення ситуації в логістиці, митному супроводі, фінансовому забезпеченні, діджиталізації або стандартизації торговельних процесів.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Практичне втілення планів відновлення потребуватиме значних потоків інвестицій, які передбачається спрямовувати насамперед в інноваційні проекти післявоєнної стабілізації. Водночас торговельна галузь у післявоєнний період має розглядатись як ключовий чинник економічного зростання, а тому її відновлення потребує цілеспрямованого залучення вітчизняних та іноземних інвестицій як базового ресурсу для інфраструктурної модернізації та розширення відновлювальних можливостей в інших секторах і галузях економіки. Разом з тим, планування післявоєнного відновлення галузі торгівлі має ґрунтуватися на адекватних механізмах інвестування, що забезпечить належну результативність подолання наслідків війни і довгострокову стійкість національної економіки України.

Подальші наукові розвідки повинні охопити питання забезпечення ефективної реалізації інвестиційних проєктів, спрямованих на розвиток цифрового ритейлу, зростання енергоефективності торговельного обслуговування та інтеграції України у глобальні ланцюги постачання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Апопій В. В. Проблеми розвитку і управління внутрішньої торгівлі як системи. *Перспективи розвитку науки і бізнесу в глобальному середовищі* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 20 трав. 2020 р.). Тернопіль : ТНЕУ, 2020. С. 24-25.
2. Державна служба статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua>.
3. Корнилюк А., Торяник В. Прямі іноземні інвестиції у регіони України за час повномасштабного вторгнення. *Інститут аналітики та адвокації*. 24 грудня 2024. URL: <https://iaa.org.ua/portfolio/foreign-direct-investment-in-the-regions-of-ukraine-during-the-full-scale-invasion/>.
4. Андрієнко Д., Горюнов Д., Задорожня Л. та ін. Звіт про непрямі фінансові втрати економіки внаслідок військової агресії росії проти України станом на 1 липня 2024 року. *Київська школа економіки*. Вересень 2024. 32 с. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/10/30.09.24_Losses_Report-ua.pdf.
5. Розпочалась Конференція з питань відновлення України (URC2025). *Міністерство розвитку громад та територій України*. 10 липня 2025. URL: <https://mindev.gov.ua/news/rozpochalas-konferentsiia-z-pytan-vidnovlennia-ukrainy-urc2025>.
6. Австрія створила фонд на 500 мільйонів євро для підтримки інвестицій в Україну. *Мінфін*. 17 травня 2024. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2024/05/17/127085573/>.
7. Проєкт USAID “Реформування фінансового сектору в Україні”. *Національний банк України*. 2022. URL: <https://bank.gov.ua/ua/events/proyekt-usaid-reformuvannya-finansovogo-sektoru-v-ukrayini>.
8. Нечипорук О. Проблема залучення іноземних інвестицій в Україні під час війни. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-6>.
9. Why Ukraine's Wartime Economy Is a Surprising Success - Time. *Ukraine Recovery Digest. Офіс реформ*. 2024. URL: <https://rdo.in.ua/article/ukraine-recovery-digest-7>.
10. Петренко В. С., Карнаушенко А. С. Активізація розвитку торговельної галузі України. *Таврійський науковий вісник*. Сер. : Економіка. 2020. № 1. С. 139-147. DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2020.1.17>.
11. Талах Ю. В. Стан інвестиційної активності в торгівлі України до війни та виклики у воєнний період. *Академічні візії*. 2024. № 29. С. 1-11. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10803767>.
12. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Документ 984_011, редакція від 30.11.2023. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.
13. EBRD TFP – Supporting Ukraine. European Bank for Reconstruction and Development. 2024. URL: https://www.ebrd.com/content/dam/ebird_xp/assets/pdfs/trade-facilitation-programme/factsheets/supporting-ukraine.pdf.
14. EU-Ukraine Business Summit: On the road to Ukraine Recovery Conference 2025. Enlargement and Eastern Neighbourhood. *European Commission*. 28.02.2025. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/news/eu-ukraine-business-summit-road-ukraine-recovery-conference-2025-2025-02-28_en.
15. Тарасовський Ю. Туреччина затвердила угоду про зону вільної торгівлі з Україною. *Forbes Ukraine*. 02 серпня 2024. URL: <https://forbes.ua/news/turechchina-zatverdila-ugodu-pro-zonu-vilnoi-torgivli-z-ukrainoyu-02082024-22798>.
16. Zelenskyy appeals for help with Ukraine's energy network as recovery conference opens. Associated Press. *KRDO*. June 10, 2024. URL: <https://krdo.com/news/2024/06/10/germany-hosts-recovery-conference-for-ukraine-before-a-peace-summit-in-switzerland>.
17. Ukraine's National Recovery Plan. National Recovery Council. July 2022. 40 p. URL: https://uploads-ssl.webflow.com/621f88db25fbf24758792dd8/62c166751fcf41105380a733_NRC%20Ukraine%27s%20Recovery%20Plan%20blueprint_ENG.pdf.

REFERENCES

1. Apopii, V. V. (2020), Problemy rozvytku i upravlinnia vnutrishnoi torhivli yak systemy. *Perspektyvy rozvytku nauky i biznesu v hlobalnomu seredovyschi : materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Ternopil, 20 trav. 2020 r.)*. TNEU, Ternopil, s. 24-25.
2. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, available at: <https://ukrstat.gov.ua>.
3. Kornyluk A. and Toryanyk V. (2024), Priami inozemni investytsii u rehiony Ukrainy za chas povnomasshtabnoho vtorhnennia. *Instytut analityky ta advokatsii*, 24 hrudnia, available at: <https://iaa.org.ua/portfolio/foreign-direct-investment-in-the-regions-of-ukraine-during-the-full-scale-invasion/>.
4. Andriienko D., Horiunov D., Zadorozhnia L. ta in. (2024), Zvit pro nepriami finansovi vtraty ekonomiky vnaslidok viiskovoi ahresii rosii proty Ukrainy stanom na 1 lypnia 2024 roku. *Kyivska shkola ekonomiky*, Veresen, 32 s., available at: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/10/30.09.24_Losses_Report-ua.pdf.
5. Rozpochalas Konferentsiia z pytan vidnovlennia Ukrainy (URC2025). *Ministerstvo rozvytku hromad ta terytorii Ukrainy*, 10 lypnia 2025, available at: <https://mindev.gov.ua/news/rozpochalas-konferentsiia-z-pytan-vidnovlennia-ukrainy-urc2025>.
6. Avstriia stvoryla fond na 500 milioniv yeuro dlia pidtrymky investytsii v Ukrainu. *Minfin*, 17 travnia 2024, available at: <https://minfin.com.ua/ua/2024/05/17/127085573/>.
7. Proiekt USAID "Reformuvannia finansovoho sektoru v Ukraini". *Natsionalnyi bank Ukrainy*, 2022, available at: <https://bank.gov.ua/ua/events/proiekt-usaid-reformuvannia-finansovogo-sektoru-v-ukrayini>.
8. Nechyporuk O. (2023), Problema zaluchennia inozemnykh investytsii v Ukraini pid chas viiny. *Ekonomika ta suspilstvo*, vyp. 54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-6>.
9. Why Ukraine's Wartime Economy Is a Surprising Success – Time. *Ukraine Recovery Digest*, Ofis reform, 2024, available at: <https://rdo.in.ua/article/ukraine-recovery-digest-7>.
10. Petrenko, V. S. and Karnaushenko, A. S. (2020), Aktyvizatsiia rozvytku torhivelnoi haluzi Ukrainy. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Ser. : Ekonomika*, № 1, s. 139-147. DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2020.1.17>.
11. Talakh, Yu. V. (2024), Stan investytsiinoi aktyvnosti v torhivli Ukrainy do viiny ta vyklyky u voiennyi period. *Akademichni vizii*, № 29, s. 1-11. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10803767>.
12. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spilnotovystvom z atomnoi enerhii i yikhnyim derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony. Dokument 984_011, redaktsiia vid 30.11.2023. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.
13. EBRD TFP – Supporting Ukraine. *European Bank for Reconstruction and Development*, 2024, available at: https://www.ebrd.com/content/dam/ebd_dxp/assets/pdfs/trade-facilitation-programme/factsheets/supporting-ukraine.pdf.
14. EU-Ukraine Business Summit: On the road to Ukraine Recovery Conference 2025. *Enlargement and Eastern Neighbourhood. European Commission*, 28.02.2025, available at: https://enlargement.ec.europa.eu/news/eu-ukraine-business-summit-road-ukraine-recovery-conference-2025-2025-02-28_en.
15. Tarasovskiy Yu. (2024), Turechchyna zatverdyla uhodu pro zony vilnoi torhivli z Ukrainoiu. *Forbes Ukraine*, 02 serpnia, available at: <https://forbes.ua/news/turechchina-zatverdila-ugodu-pro-zonu-vilnoi-torgivli-z-ukrainoyu-02082024-22798>.
16. Zelenskyy appeals for help with Ukraine's energy network as recovery conference opens. *Associated Press. KRDO*, June 10, 2024, available at: <https://krdo.com/news/2024/06/10/germany-hosts-recovery-conference-for-ukraine-before-a-peace-summit-in-switzerland>.
17. *Ukraine's National Recovery Plan*. National Recovery Council, July 2022, 40 p., available at: https://uploads-ssl.webflow.com/621f88db25fbf24758792dd8/62c166751fcf41105380a733_NRC%20Ukraine%27s%20Recovery%20Plan%20blueprint_ENG.pdf.

Стаття надійшла до редакції 26 червня 2025 року